

INHOUD

AAN DE LEZER 13

VOORWOORD – *Joop van Dam* 17

**HOE DE ARBEIDERSVOORDRACHTEN TOT STAND
ZIJN GEKOMEN** – *Viktor Stracke* 19

EERSTE VOORDRACHT – Dornach, maandag 30 juni 1924 27

De schepping van mens en wereld

De mens als lijk; de krachten van de natuur. Het ziele-geest-element. De aarde als lijk; vroeger was de aarde een levend, denkend wereldlichaam. De oernevel; de proef van Plateau met de oliedruppel in water. Aggregatietoestand van een stof en hoeveelheid warmte. Oorspronkelijk geen oernevel, maar levende warmte. De Saturnus-toestand en de mens. Afkoeling: ontstaan van lucht. De Zonne-toestand, mens en dier. Verdere afkoeling: ontstaan van water. De Maan-toestand, mens, dier en plant. De vogels. Het menselijk embryo. De maandelijks periode van de vrouw. De bevruchting van de aarde van buiten af. Verder afkoeling: Aarde met mens, dier, plant en mineraal. De eierschaal van de vogel; de geboorte bij de mens. De melkachtige brij om de Oude Maan; overeenkomst met de mens vóór de geboorte. Borstvoeding. Ontstaan van de vissen. Maandelijks periode, koortstoestand en ontstaan van de aarde.

De schepping van de aarde, het ontstaan van de mens

De dikke vloeistof van de Oude Maan. Zwavelhoudende lucht. Het wereld-ei. Ontwikkeling van de longen. De dieren konden half zwemmen, half lopen met plumpe ledematen. Luchtdieren; op vleugels lijkende ledematen. Het ruïen van vogels. Het 'wereld-ruïen'. Voortplanting van het aardelichaam. Uittreden van de maan uit de aarde; intrede van dood en mineralenrijk. De maanbergen. Kwarts. Ademhaling van de mens. Kiezelzuur als geneesmiddel. Vogelachtige (zintuig-)dieren en verteringsdieren. Vorming van het 'aarde-geraamte' en de botten van hogere dieren en de mens. Amfibieën en reptielen. Samenhang van de voortplanting met de maan.

Aardlagen en fossielen volgens de antroposofie en de natuurwetenschap

Overeenkomst aardelucht en kippeï. Positie van de aardlagen en hun ouderdom. Geologie; het afgraven van aardlagen en de vorm van vroegere dieren. Fossielen. Andere werkzaamheid van de krachten vroeger. De huidige vorm van de aarde toont aan dat ze vroeger een levende aarde was. Het verdwijnen van zwavel, waterstof en koolstof uit de lucht; het sterven van stikstof en zuurstof. De mens krijgt bewustzijn als de aarde gestorven is. De lagen in natuur en cultuur; christelijke kerken gebouwd op heidense tempels. De ademhaling van mens en plant vullen elkaar aan. Steenkool; planten uit koolstof en planten uit stikstof. Het uitademen van blauwzuur vroeger. Kind en grijsaard, kometen en aarde. Cyaanverbindingen in kometen. Sterren geen gloeiende gassen, maar zuigende, holle ruimten. Verhouding van de antroposofie tot de gewone wetenschap.

Over het ontstaan van mens en wereld – Lemurië en Atlantis

Vondsten van de mammoet in Siberië. Verwantschap planten en dieren van West-Europa en Afrika met die van Oost-Amerika.

Bodemdaling. Dubois en de Pithecanthropus erectus. Fossielen; tussen Europa en Amerika was de aarde zachter, met erboven dikke nevellucht. Mens was half vis, half mens. Daling van de bodem van de Atlantische Oceaan. Ontstaan van kangoeroes, herten, runderen en apen. Afstamming van alle dieren van één oerwezen, dat tussen mens en dier in zat. Neandertaler. Waterhoofd van de Atlantiër. Denken met het hersenwater. Ontstaan van het lage voorhoofd. Grotwoningen. Dingen in Atlantis vergingen steeds. Beheersing van de stof door de geest. Omvorming van het voedsel. Ontstaan van de luchtmens vóór de verdichting. Het stijgen en dalen van de bodem; verandering van mens en dier.

VIJFDE VOORDRACHT – Dornach, woensdag, 20 september 1922 107

Vroege toestanden van de aarde I (Lemurië)

Cuvier; bepalen van de vorm van het hele lichaam uit één bot. Aarde- modder en vuurlucht. Drakevogels met scherpe zintuigen. Plesiosauriërs: walvis-achtigen met hagedissekop. Ichthyosauriërs: geschubde hagedis-achtigen met dolfijnkop en krokodilletanden. Drakevogels als voedsel voor de plesiosauriërs en ichthyosauriërs. Omvorming van die beesten door vreten van vuur en elektriciteit. Draaiing van aarde om haar as sneller; verdikking van modder, schoner worden van de lucht. Reuzenwouden. Ontstaan van zee-koeien en vogels. Megatherium. De inwendige mens van nu als nabootsing van de vroegere aarde; het oog, de witte bloedlichaampjes en de hersencellen. De aarde: een gestorven reuzendier.

ZESDE VOORDRACHT – Dornach, 23 september 1922

127

Vroege toestanden van de aarde II

Schildpadden, krokodillen. Genezingsinstinkten van het dier. Zuurstof en koolstof. Planten en wouden. De dieren vóór de ichthyosauriërs waren reuzenoesters; hun leven in de ‘aarde-soep’. Meststof van slak en regenworm. De aarde als reuzen-ei. Ontstaan van reuzenoesters door de zon. De maan wekt de fantasie en de groeikrachten op. Metsjnikovs advies om Goethes ‘Faust’ te lezen. Januskop. De draagtijd van het kind in het moederlichaam. De maan in het binnenste van de aarde. Uttreden van de maan. Het

bewaren van oude maansubstantie in de voortplantingskrachten van dier en mens.

ZEVENDE VOORDRACHT – Dornach, 27 september 1922 **147**

De vroegste aardetijd

Toestand van de aarde vóór het uittreden van de maan. Voortplanting van de reuzenoesters. Herkomst van mannelijke en vrouwelijke krachten in de tijd vóór de uittreding van de maan. Voortplanting bij olifant, bladluis, vorticella. De zon als bevruchtende kracht. Het inkuilen van aardappelen. Huidige voortplantingskrachten ook afkomstig van de zon, maar indirect door wat vanuit de aarde terugstraalt. Voortplanting via stekken. Uiterlijke werking van de zon in kleurvorming; verlies van levenskracht. Regenwormen, wormen in het inwendige van de mens. Levenskracht in plantenzaden. Werking van de zon in voortplanting van plant en dier. Werking van de maan op het weer. Strijd van Fehner en Schleiden over de werking van de maan. Eb en vloed. Zon inwendig vol levenskrachten, ontwikkelt zijn hitte pas onderweg. Zon, maan en aarde ooit één lichaam. De proef van Plateau. De aarde als levend wezen.

ACHTSTE VOORDRACHT – Dornach, 30 september 1922 **171**

Lemurië en Adam Kadmon

De aarde was ooit een levend menselijke hoofd. Voeding van de aarde vroeger vanuit het wereldruim. Julius Robert Mayer. De zon 'vreet' kometen. Meteorieten zijn uiteengevallen kometen; ze bestaan uit ijzer. Kometen leven. Voeding van de aarde door de zon. Het hoofd van het menselijk embryo: een duidelijke afbeelding van de aarde. De aarde was ooit de kiem van een reuzenmens. Het Oude Testament verkeerd begrepen. Adam Kadmon: het reuzenhoofd dat de aarde is geweest. 'Das Antlitz der Erde' van Eduard Sueß. Het ontstaan van de dieren. Waarom de mens zo klein is. Wij stammen allemaal af van één mens. De reus Ymir. Het uitroeien van de oude kennis.

De chinese en indiase kultuur

Zo'n 10.000 jaar geleden kreeg het huidige Europa vaste bodem. Oudste bevolking van die tijd met nakomelingen in mongoolse volkeren. Nog oudere beschaving: Atlantis, op de bodem van de Atlantische Oceaan; daar kan men niet bij komen met de uiterlijk-zintuiglijke wetenschap. De oude chinese kultuur kent geen religie. De zoon van de zon. De dingen op aarde ingericht als afbeelding van de sterrenhemel. De Chinezen hadden nog geen begripsmatig denken; ze kenden geen rechtswezen en geen staat. Elk ding bij ons aangeduid met een naam; de Chinezen stellen afzonderlijke klanken samen. Taal en schrift verleenden geestelijke adel. Kunst bij oude Chinezen en Japanners; schilderen van binnen uit. Licht, schaduw, perspectief. Uitvinding van buskruit en boekdrukkunst. Lau-tse en K'oeng Foe-tse (Confucius). Japanners vereuropeest. Voorbeeld van de stoomboot; Goethes 'Tovenaarsleerling'. De kultuur van het indiase volk. Teken en schilderen van de Indiërs; hun enorme fantasie. Ze voelden hun organen. Hoge geestelijke kultuur; het leren naar binnen te kijken. Neerslag van poëtische wijsheid in Veda's en Vedanta-filosofie.

Dekadente atlantische kultuur in Tibet –

De Dalai Lama. Europese kultuur in Azië

In de tibetaanse kultuur leeft de oude atlantische kultuur in dekadente vorm voort. Over de oudste vorm van de bouwkunst. Het heersersprincipe en de macht van de priesters in Tibet. De Dalai Lama. Over de chinese kultuur. De Europeanen hebben tot nog toe niets goeds gedaan om in Azië een goed geestesleven te verbreiden. Alexander de Grote als verspreider van de griekse kultuur in Azië. Engels en Duitsers als kolonisatoren.

De ontwikkelingsgang van de kultuur

Twee soorten visies over de vroegere mens: de oorspronkelijk volmaakte mens is nu onvolmaakt geworden, òf de oorspronkelijk

onvolmaakte mens ontwikkelt zich naar een steeds hoger nivo. De mens uit oertijden bij de Indiërs heeft een dierlijk uiterlijk. De verschillende ontwikkelingen van lichaam, ziel en geest. Oorspronkelijke diermensen bezaten meer geestelijke wijsheid dan wij. Geen vrijheid. Het gedenken van de doden. Het volmaakte ontstaat niet uit het onvolmaakte. De huidige 'primitieve' mens is niet gelijk aan de oorspronkelijk mens. De oorspronkelijke diermensen waren zeer geciviliseerd. Uit de huidige aap kan nooit een mens ontstaan. Aap als kinderopas (tijdschriftartikel). De vroegere mens had een sterke fantasie. Uitvinding van het papier; wespen. De 'telegraaf' bij de oude Grieken. Oude mythologie. Leven en werken vanuit de fantasie: veel geestelijker. Werken in een ritme. De helpende Geest; de Indianen. Goethe en de fantasie. Vanuit het verstand weer tot de geest komen.

TWAALFDE VOORDRACHT – Dornach, 18 september 1924 **247**

Het ontstaan van de aarde, de maan en het vulkanisme

Geen juiste voorstellingen omtrent ontstaan vulkanen. Hochstetter; experiment met het maken van een maantje. De aarde als tetraeder. Langs de randen liggen vulkanen. Andersoortige vulkanen: Etna, Vesuvius. De relatie zon-vulkaan. Het geval Falb; voorspellen van mijnegasontploffingen. De aarde van binnen niet vloeibaar; Goethes verzet tegen die opvatting van de vloeibare vuurmassa. Dieren voorvoelen uitbarstingen. Proefje met brandend papier op de grond bij Napels. Ontstaan van de maan. Julius Robert Mayer; waarom de zon niet afkoelt. De zon als zuigende ruimte. Kometen-voeding. Vrijdenkers. Bovenkant hoofd kosmisch (rond), onderkant aards (driehoekig).

DETIENDE VOORDRACHT – Dornach, 24 september 1924 **269**

Waar komt de mens vandaan?

Het menselijk lichaam als machine. Vernietiging in de hersenen. Afstoting in haren, nagels en zweet. Denken en afbraak; het goedmaken door de slaap. Het verwisselen van het lichaam elke 7 à 8 jaar. Lichaam in de eerste 7 levensjaren van de ouders; daarna wordt het opgebouwd vanuit de geestelijke wereld. Voedingsstoffen in onze voeding (hoofd) en in de ingeademde lucht. Opnemen van

een ziele-element. Aantal ademhalingen per dag en aantal levensdagen. Aantal werelddagen in een wereldjaar. Het getal 25.920. Verschuiving van het lentepunt. In de menselijke ademhaling leeft de loop van de zon.

BORDTEKENINGEN	279
AANTEKENINGEN BIJ DEZE UITGAVE	297
BRONVERMELDINGEN	299
AANTEKENINGEN BIJ DE TEKST	301
RUDOLF STEINER OVER DE VERSLAGEN VAN DE VOORDRACHTEN	313